

H. Rossier

Beschouwing over

**HET BOEK VAN DE
PROFEET NAHUM**

Oude Sporen

INHOUD

INLEIDING.....	4
Herkomst van de profeet	4
Tijd waarin hij profeteerde	4
Aankondiging van de val van Nineve	6
Hoofdstuk 1	8
Godsspraak over Nineve	8
Het grote Babylon	9
De wegen van Gods regering	9
Drie kenmerken van Gods regeringswegen	10
God in zijn heiligheid, gerechtigheid en macht	12
De Here is goed	13
Een sterkte ten dage der benauwdheid	14
Alles wordt vernietigd	14
Geen tweemaal benauwdheid	16
De hoofdpersoon in de profetie van Nahum	17
Verdrukking en herstel van Gods volk	19
Het oordeel over Assyrië	20
Sion hersteld	22
Een blijde boodschap	23
Hoofdstuk 2	25
Heilige ironie	25
Israëls heerlijkheid hersteld	26
Aanvallers en verdedigers	27
Nineve ingenomen	28
De hoogmoedige vernederd	29
Hoofdstuk 3	32
Het wee over de bloedstad	32
Zonde tegen God	33
Nineve verwoest	34
Oordelen over de afgoderij	34
De tijd waarin Nahum profeteerde	35

Nineve hetzelfde lot beschoren	36
De hoogmoed ten val gebracht.....	37
Te allen tijde vergelding voor de goddeloze	38

INLEIDING

Herkomst van de profeet

De profeet Nahum¹ wordt in geen ander boek van de bijbel dan dat van zijn eigen profetie genoemd. Alles wat we van hem weten is dat hij uit Elkos afkomstig was. Volgens Hieronymus lag die plaats in Galilea, maar zijn bewering berust op een naamsvergelijking en biedt dus weinig houvast. Er is een overlevering die zegt dat Jona in Assyrië gestorven is en dat daar ook Elkos, Nahums geboorteplaats, gelegen heeft. Maar evenals iedere dergelijke traditie is ook deze nauwelijks het vermelden waard. Indien Elkos in Galilea had gelegen, zou het woord van de farizeeën tot Nicodemus "dat uit Galilea geen profeet opstaat" (Joh. 7:52), dubbel verkeerd zijn, want Jona was van Gath-Hefer, een plaats in Zebulon, dat deel uitmaakte van Galilea.

Tijd waarin hij profeteerde

Al geeft Nahums profetie ons niet precies de datum, het jaar aan, zijn boek verschaft ons wel gegevens over het tijdperk waarin zij uitgesproken werd. Toen hij profeteerde, was de verwoesting van No-Amon of Thebe, de hoofdstad van Opper Egypte, een voldongen feit (hst. 3:8). Deze gebeurtenis maakte in de oudheid een geweldige indruk, want zij voltooide de al begonnen ondergang van Egypte's belangrijkste stad en voorspelde op korte termijn de definitieve val van dit rijk. De plundering van Thebe had volgens de geschiedenis plaats in 663 v. Chr. onder de regering van Manasse, koning van Juda (698-643). Duidelijk blijkt dus dat Nahum niet vóór die tijd heeft kunnen profeteren, zoals men lange tijd beweerd heeft, want hij

¹ Trooster

vermeldde de val van No-Amon als een feit. Meer recente ontdekkingen in Assyrië hebben bevestigd dat Assurbanipal, de voorlaatste koning van Assyrië, de veroveraar van Egypte en de verwoester van Thebe, tegelijk met deze krijgstoest Manasse, koning van Juda, en andere schatplichtige koningen heeft onderworpen. Anderzijds weten we, dat Manasse na een afschuwelijk regeringsbegin gevangen genomen en naar Babel gevoerd werd, dat toen aan Assyrië onderdanig was. Later, nadat hij zich voor God verootmoedigd had, werd Manasse opnieuw koning (2 Kron. 33:1-20). Hoewel we niet nauwkeurig weten in welk jaar Manasse hersteld werd in zijn koningschap, kunnen we wel zeggen dat hij de Assyrische soevereiniteit minder dan 20 jaar vóór zijn dood heeft erkend. Assurbanipal, die in 667 de troon besteeg, plunderde Thebe in 663, en Manasse stierf in 643. Waarschijnlijk omstreeks het jaar 660 maakte Nahum melding van Thebe's ondergang als een bekend feit.

Naar men tegenwoordig vrijwel algemeen aanneemt, werd Nineve in 612 v. Chr. verwoest. Volgens enkele historici gebeurde dit in 608 of 606, onder de regering van Jojakim (610-599), d.w.z. ongeveer 50 jaar na de profetie van Nahum.

De onzekerheid, die er bestaat over het juiste jaar van Nineve's verwoesting, laat zien, hoe weinig men zelfs op de nauwgezetste bestudering van de oude geschiedenis kan vertrouwen, wanneer zij geen rekening houdt met het Woord van God en daarop berust. Aan de andere kant hebben we uit ondervinding geleerd geen grote waarde te moeten hechten aan de verklaringen van critici, die beweren dat zij de ouderdom van een profetie kunnen beoordelen naar de stijl, of naar gedeelten, die, volgens hun mening, de ene profeet van een andere heeft overgeschreven. Voor dergelijke beweringen is geen enkele grond te vinden, of het nu de boeken van Mozes, de profeten of de evangeliën betreft. We zien dan ook dat deze critici elkaar over dit onderwerp voortdurend tegenspreken en nooit tot overeenstemming komen. Hun werk verraadt eigenlijk onwillekeurig zijn oorsprong, die niets anders is dan de

ontkenning van de woordelijke ingeving en het Goddelijk gezag van de Heilige Schrift. Maar de gelovige weet dat *God* in de bijbel heeft gesproken. Voor hem levert het geen enkele moeilijkheid op als hij in het oude of nieuwe testament herhalingen aantreft, die verband houden met het doel dat de Heilige Geest Zich gesteld heeft. Soms zijn zij heel uitgebreid en werd een heel gedeelte door dezelfde schrijver herhaald (zie bijv. Ps. 14 en Ps. 53). Het geloof put groot voordeel uit deze schakeringen, want op duidelijke wijze doen zij Gods plannen uitkomen in de onderscheiden delen waaruit de bijbel bestaat. Het vervult de gelovige met vast vertrouwen in de openbaringen van God, als hij opmerkt dat een profeet als Daniël de profetie van Jeremia bestudeerde (Dan. 9:2).

Aankondiging van de val van Nineve

Zefanja, die in de dagen van Josia profeteerde, voorzegde evenals Nahum de val van Nineve en de vernietiging van Assyrië, die er het gevolg van was. Deze gebeurtenis stond toen voor de deur, want de meest waarschijnlijke *veronderstelling* is, dat zij in het begin van Jojakims regering plaats had (Zef. 2:10-15).

Ezechiël, die profeteerde tijdens de ballingschap, herinnerde Farao ongeveer in het jaar 589 v. Chr. aan de volledige ondergang van Assyrië. Die had toen enkele jaren te voren plaats gehad, en binnen korte tijd zou Egypte hetzelfde lot ondergaan (Ezech. 31).

We eindigen deze inleiding met op een bijzonderheid in de profetie van Nahum te wijzen. In Micha hebben we gezien dat verscheidene sprekers elkaar afwisselen, soms zo snel, dat de overgang van de een op de ander voortdurend onze opmerkzaamheid vereiste. Maar in Nahum horen we telkens *dezelfde stem*, die van de Here. Hij richtte Zich door zijn profeet nu eens tot de ene persoon, dan weer tot de andere. Alleen uit het verband waarin dit gezegd wordt, kunnen we afleiden tot welke persoon of plaats gesproken wordt. Bijvoorbeeld tot de

Assyriër (hst. 1:14; 2:11); tot de laatste koning van dit rijk (volgens de historici Assurediliane) (hst. 3:18); tot Manasse (hst. 1: 12); tot Juda (hdst. 1:15); tot Nineve (hst. 2: 13; 3:5,6,8 en 11).

HOOFDSTUK 1

TOORN VAN GOD TEGEN DE ASSYRIËR. VERLOSSING VAN JUDA. DE VREDESHEERSCHAPPIJ VANGT AAN.

Godsspraak over Nineve

Dit eerste hoofdstuk is een volledig geheel en strekt zich uit tot Israëls herstel in de tijd van het einde. Dit laatste is een van de grote onderwerpen der profetie, zoals ook de rede van Petrus in Hand. 3 ons leert. De apostel verkondigde daar dat God "door de mond *van alle profeten*" had voorgezegd dat de Christus lijden zou. Door middel van *zijn heilige profeten* had God gesproken over de wederoprichting van alle dingen (Hand. 3:18-21).

Maar laten we van het begin af onthouden, dat het boek van Nahum "de Godsspraak over Nineve bevat. Dit onderwerp lijkt beperkt, maar stelt in werkelijkheid het oordeel over de volken voor. De volken zijn in Gods hand de instrumenten om zijn volk te tuchtigen, maar zij hebben bij het vervullen van hun opdracht daaruit geen enkel voordeel voor zichzelf getrokken. In plaats van zich te oordelen bij het uitvoeren van het gericht over Israël, hebben zij volhard in hun goddeloosheid en haat ten opzichte van God. Zij zijn hun afgoden blijven dienen, gingen voort met hun boze daden, geweldpleging, machtsmisbruik en losbandigheid. Zou God daarmee geen rekening houden? Na talloze waarschuwingen besloot Hij aan zijn toorn de vrije loop te geven. Laten we er aan denken, dat de val van Nineve de ineenstorting betekende van heel het politieke, godsdienstige en commerciële stelsel van die dagen. De hele toenmalige beschaving werd bedolven onder de puinhopen van deze stad. Zo kon het gebeuren dat twee honderd jaar later een leger van

tienduizend man zijn tenten opsloeg op de bouwvallen van de grote stad, zonder dat iemand ook maar vermoedde dat onder al dit stof een enorm volk begraven lag met al zijn kunst, zijn verfijnde cultuur, zijn verstandelijk leven, welke die van het oosten ver overtroffen en die van Egypte evenaarden.

Wat vroeger is gebeurd, zal opnieuw geschieden in de profetische tijden, die nog in de toekomst liggen, maar intussen toch veel dichterbij gekomen zijn.

Het grote Babylon

Niet het Assyrische Nineve, ook niet het Chaldeeuwse Babel, dat hetzelfde lot onderging, maar een symbolische stad, *het grote Babylon, de afvallige christenheid*, dat over de koningen der aarde heersen zal, zal voor God gedacht worden en van Hem ontvangen "de drinkbeker van de wijn van de grimmigheid van zijn toorn te geven" (Openb. 16:19). In één ure zal de verwoesting over haar komen (Openb. 18:10, 16 en 19). Met al haar lasterlijke godsdienstige macht, met al haar organisaties op maatschappelijk, militair en commercieel gebied zal zij te gronde gaan, zodat zij "niet meer gevonden" zal worden (Openb. 18:21). Deze verwoesting zal tegelijk plaats vinden met die van het herstelde Romeinse rijk, de laatste vorm van het Chaldeeuwse Babylon. We zien dus dat Nahums profetie helemaal niet van beperkte strekking is, zoals men op het eerste gezicht geneigd is te denken.

De wegen van Gods regering

Het oordeel over Nineve geeft in de verzen 2-5 aanleiding om te laten zien wie God is. Daarin wordt ons niet voorgesteld dat God licht en liefde is. Ook niet wat God in Zichzelf is, want Hij is "de zalige en enige heerser", en zijn natuur blijft eeuwig dezelfde en verandert nooit.

In deze verzen is het doel om aan te tonen hoe God Zich *in zijn regering* openbaart. Indien Hij vroeger de beginselen van zijn

bestuur aan zijn uitverkoren volk bekend gemaakt had, zou Hij die dan ook niet aan de volken doen kennen, Hij, de schepper en oppermachtige heerser van de mensen?

Allen staan tegenover Hem verantwoordelijk. Ongetwijfeld is er verschil in verantwoordelijkheid, die verband houdt met de kennis van de mensen, en de voorrechten die zij genieten. Dat doet echter geen afbreuk aan het feit dat allen voor God verantwoordelijk zijn. Of het nu Nineve of Israël betrof, voor beide geldt het woord: "Een na-ijverig God en een wreker is de Here voor zijn tegenstanders en toornen blijft Hij tegen zijn vijanden" (vs. 2).

Toen God zijn wet op de Sinai gaf, had Hij in dezelfde woorden tot zijn volk gesproken: "Ik, de Here, uw God, ben een *na-ijverig* God" (Ex. 20:5). Hij kan de afgoderij, die het waagt valse goden *naast Hem* op te richten, niet verdragen. Hij is daarover verontwaardigd. Zal Hij geen wraak nemen aan allen die er zich aan schuldig maken? De volken zijn niet te verontschuldigen, want "zij hebben de heerlijkheid van de onverderfelijke God veranderd in de gelijkenis van een beeld van een verderfelijke mens en van vogels en van viervoetige en van kruipende dieren" (Rom. 1:20 en 23). Israël is zonder twijfel duizendmaal meer schuldig, omdat het dezelfde dingen heeft gedaan als de volken. Maar de volken zullen op hun beurt de wraak en de toorn van God ondervinden, nadat Hij hen gebruikt heeft om die toorn over zijn eigen schuldige volk uit te storten. Zo zijn de wegen van de regering van God ten opzichte van alle mensen. Zij veranderen niet en zijn toepasselijk op allen. Door afgodendienst haalt men het oordeel over zich. Geen enkel volk zal zich kunnen beroepen op onkunde, als het oordeel van God wordt uitgevoerd.

Drie kenmerken van Gods regeringswegen

Maar dit gedeelte geeft ons nog een ander kenmerk van Gods regering. Hij is niet alleen een na-ijverig God, die moet toornen over zijn vijanden, we lezen ook van Hem: "de Here is

lankmoedig, doch groot van kracht, en de Here laat geenszins ongestraft" (vs. 3). We vinden hier nogmaals de karaktertrekken van zijn regering in betrekking tot de volken geopenbaard. Deze openbaring is niet zo uitgestrekt als die, welke aan Israël gedaan werd. Toen Mozes, na de aanbidding van het gouden kalf, voor het volk gepleit had, deed de Here Zich kennen als de "Here, Here, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft; maar de schuldige houdt Hij zeker niet onschuldig, de ongerechtigheid der vaders bezoekende aan kinderen en kinds kinderen, aan het derde en vierde geslacht" (Ex 34:6, 7).

Nahum toonde drie kenmerken van de regering van God, die voor de volken heel belangrijk zijn:

1. De Here is lankmoedig.

Wat een verlichting voor een van zonde overtuigd geweten. De God die *zijn toorn behoudt tegen* zijn vijanden, is lankmoedig! Nooit slaagt de mens er in God tot een ontijdige handeling of tot een uitbarsting van toorn te bewegen, hoe uitdagend zijn houding ook wezen mag. Nineve kon zich dat herinneren. Op het eerste teken van berouw had de Here het oordeel opgeschort. Toen "het God berouwde over het kwaad dat Hij bedreigd had hun te zullen aandoen en Hij het niet deed", werd Jona boos en zei: "het is beter te sterven dan te leven". Welk een verschil tussen de lankmoedigheid van God en de gezindheid van Jona.

2. De Here is groot van kracht.

Met één woord stelt Hij het uitgesproken oordeel uit, of geeft Hij het de vrije loop.

3. De Here houdt de schuldige niet onschuldig.

Nooit zal Hij in zijn regering de schuldige ongestraft laten. Dit blijft altijd waar. Het gaat hier, zoals we al opmerkten, over de kenmerken van God in zijn regering en over de heiligheid in zijn wegen, maar niet over het werk der genade, die de schuldige

rechtvaardigt op grond van het offer. Menselijke rechtspraak zou de dwaling kunnen begaan de onschuldige schuldig te verklaren. God nooit. In zijn groot geduld had Hij de loop van zijn toorn jegens Nineve gestuit. Wat hadden sindsdien Salmanéser, Tiglath-Piléser en Sanherib gedaan? Niet anders dan God tot toorn verwekken door hun teugelloze hoogmoed, hun onverzadigde haat tegen Hem en zijn volk, en door hun lasteringen. God *kon* de schuldige niet ongestraft laten. De laatste van allen, Assurbanipal, was slechter, gewelddadiger en afschuwelijk wreder geweest dan al zijn voorgangers, die hij in praal en macht overtrof. En Nahum profeteerde precies onder zijn regering.

God in zijn heiligheid, gerechtigheid en macht

In de verzen 3-6 vinden we de beschrijving van de wegen van God ten aanzien van zijn heiligheid, gerechtigheid en macht. Het gaat hier niet meer over zijn persoon, maar over de wijze waarop Hij Zich openbaart, als Hij zijn oordelen ten uitvoer legt. "In wervelwind en storm is zijn weg, wolken zijn het stof zijner voeten. Hij dreigt de zee en doet haar opdrogen, alle rivieren legt Hij droog. Basan en Karmel verkwijnen, het groen van de Libanon verwelkt. De bergen beven voor Hem en de heuvelen versmelten; de aarde rijst voor Hem op, ja, de wereld en al haar bewoners. Wie kan stand houden voor zijn gramschap? Wie staande blijven bij zijn brandende toorn? Zijn grimmigheid stort zich uit als vuur en de rotsen springen voor Hem aan stukken". Zo had de Here Zich eens aan Elia geopenbaard op de Horeb. Hij was niet in de hevige wind, die de bergen scheurde en de rotsen verbrijzelde, noch in de aardbeving, noch in het vuur (1 Kon. 19:11). Deze vreselijke oordelen moesten voorafgaan aan zijn verschijning in genade aan Elia. Zo ook hier. Wanneer Hij een weg opent om zijn geliefden voor zijn aangezicht te stellen, is er niets dat dit verhinderen kan. Zelfs de zee en de rivieren vormen geen hinderpalen voor Hem. De wolken kunnen het doel dat Hij beoogt voor Hem niet verbergen; ze zijn voor Hem als het stof onder zijn voeten en kunnen het einde van zijn weg

aan zijn oog niet onttrekken. De wereld bevat schone, kostbare, voordelige en verheven dingen, maar alles verwelkt en verdwijnt bij de ontvouwing van zijn wegen. De stevigst gevestigde machten, de Hem ondergeschikte overheden, beven en verdwijnen. Heel de profetie van Amos en ook Micha 1:4 spreken daarvan. De oudste koningshuizen (behalve dat van Egypte, kon geen enkel rijk er zich op beroemen van langere duur te zijn geweest dan het Assyrische) kunnen voor zijn brandende toorn niet bestaan. Ongeveer 50 jaar na deze profetie vond de voorzegde ineenstorting van Assyrië plaats.

De Here is goed

In vs. 7 komt een heel ander gezichtspunt naar voren: "De Here is goed, een sterkte ten dage der benauwdheid; Hij kent hen die bij Hem schuilen". Wat een verschil met de eerder genoemde kenmerken van God! Dat komt omdat hier gezegd wordt wat God voor de zijnen is te midden van de oordelen, wat Hij voor alle gelovigen is, en in het bijzonder wat Hij zal zijn voor het overblijfsel waarmee alle profetieën van het oude testament zich bezighouden. De Here is *goed*. Voor de zijnen is Hij nooit anders geweest, in welke nood zij zich ook bevonden. Wanneer zij onder de last van de oordelen gebukt gingen, sterkte Hij hen door hen er op te wijzen wat Hij is en altijd geweest is: *goed!* En wanneer zij uit hun angsten verlost zullen zijn en eindelijk van de bevrijding genieten kunnen, zullen zij het loflied van het duizendjarig rijk aanheffen: "Looft de Heer, want Hij is goed, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid" (Ps. 107:1). Door het hele boek der psalmen horen we deze woorden, die honderden malen herhaald worden, om het overblijfsel te midden van zijn ellende te ondersteunen.

De Here is goed, ook voor ons! In de moeiten en smarten van de tegenwoordige tijd worden onze harten ondersteund door de liefde van de Vader en van de Zoon, waardoor we er voor bewaard worden ons aan twijfel en ontmoediging over te geven.

Een sterkte ten dage der benauwdheid

De vijand zal op de overwinning uit zijn. De getrouwen zullen "de grote en zeer geduchte dag" van de grote verdrukking, de dag "der benauwdheid van Jakob" doormaken. Geen schuilplaats zal er te vinden zijn in een wereld, waarin Satans woede het arme overblijfsel rusteloos zal vervolgen. Maar de Here is in het paleis zijner heiligheid (Ps. 11:4; Micha 1:2; Hab. 2:20). Hijzelf is "de sterkte". En in Psalm 27:5 wordt gezegd:

"Want Hij bergt mij in zijn hut ten dage des kwaads, Hij verbergt mij in het verborgene van zijn tent, Hij plaatst mij hoog op een rots".

"Hij kent die bij Hem schuilen". Is dit voor ons niet voldoende? Voor Christus was het dat wel, toen Hij door de mensen gehoond werd en zij tot Hem zeiden: "Hij vertrouwt op God laat Hij Hem nu redden als Hij behagen in Hem heeft!" (Matt. 27:43). Maar er zal een dag aanbreken, waarop de goddelozen, die met de heiligen de spot gedreven hebben, zullen worden verdelgd.

Alles wordt vernietigd

Het 8^e vers laat ons zien wat er met Nineve en alle vijanden des Heren gebeuren zal: "Maar met een overstromende vloed maakt Hij haar plaats geheel te niet, en zijn vijanden vervolgt Hij, de duisternis in". Het Hebreeuws heeft in dit vers twee heel karakteristieke woorden. Zij betekenen *overstromen* en *volkomen vernietigen*, op andere plaatsen ook vertaald met *afrekenen*, *voltrekken*, *vastbesloten verdelgen*. Zij hebben onveranderlijk betrekking op de Assyrië, historisch of profetisch; of op de koning van het noorden. Hij zal de leider, waarschijnlijk de militaire aanvoerder zijn van de legers van het Assyrische bondgenootschap. Maar er zal een ogenblik komen,

dat de Assyriër zelf "overstroomd"² en zijn "plaats" (Nineve) verwoest zal worden. De "overstromende vloed" zal door de Here tegen hemzelf worden gekeerd. De termen "volkomen vernietigen" en "vastbesloten verdelgen" wijzen op de oordelen die aan de regering van de Messias zullen voorafgaan³. De voltrekking van het oordeel over Jeruzalem zal geschieden door middel van de profetische Assyriër, de "verwoester" (Dan. 9:27). Maar in het einde zal de vernietiging niet alleen hem en zijn land treffen (Jes. 10:22, 23), doch tevens alle volken die tegen Jeruzalem zullen optrekken, en ten slotte ook de "aarde", het land Israël met het afvallige joodse volk, waarover dan de antichrist zal heersen. Alleen het getrouwe overblijfsel zal er doorheen komen zonder verdelgd te worden⁴.

In de voetnoten geven we al deze passages om duidelijk te doen uitkomen, dat wanneer in Nahum de aanstaande verwoesting van Nineve beschreven wordt, dit feit een veel verdere strekking heeft. Zo is het trouwens met alle profetieën. Gods Geest werpt daardoor tegelijk zijn licht op de gebeurtenissen van het einde. Nineve's val was slechts de voorloper van de toekomstige ineenstorting van de Assyriër en van alle vijanden des Heren. De Here zal hen vervolgen "de duisternis in". Niet alleen zal het gebied van Nineve worden verwoest vóór de komst van de Heer als Messias, maar ook de vijanden des Heren zullen met Nineve's vijanden in duisternis ondergaan. In het verleden heeft dit al met Babel en de Meden plaats gevonden; hetzelfde zal er in de toekomst gebeuren met het Romeinse beest en de tien koningen, de vijanden van

² Noot van de schrijver: Zie voor dit woord en zijn toepassing ook nog: Jes. 8:8, 10:22; 28: 17; Dan. 9:26; 11:10, 22, 26 en 40.

³ Noot van de schrijver: Zie Jes. 10:23; Jer. 4:27.

⁴ Noot van de schrijver: Zie voor de Assyriër: Jes. 10: 22 en 23; voor de volken: Jer. 30:11; 46: 28; voor het afvallige volk en zijn land: Dan. 9: 27; Jes. 28: 22; Zef. 1: 18; ten slotte voor het overblijfsel, bewaard voor een totale vernietiging: Jer. 4: 27; 5:10 en 18; Ezech. 11:13

Assyrië. Omdat de moderne rationalisten deze dingen niet onderzocht hebben, loochenen zij heel lichtvaardig de wijde strekking van de profetieën, die hun vervulling al in het verleden hebben gehad.

Geen tweemaal benauwdheid

"Wat gij ook tegen de Here bedenkt, vernietiging brengt Hij teweeg; geen tweemaal verheft zich de benauwdheid" (vs. 9). Zijn deze woorden tot de vijanden van Nineve gericht? Maar had God ze dan niet Zelf tegen de hoofdstad van Assyrië verwekt? Neen, de profeet zag vooruit in de toekomst. Hij voorzegde, dat zowel de Assyriër zelf, als zijn vijanden samenzweringen zullen beramen tegen Christus. Dat zien we heel duidelijk in Psalm 2:1-3: "Waarom woeden de volken en zinnen de natiën op ijdelheid? De koningen der aarde scharen zich in slagorde en de machthebbers spannen samen tegen de Here en zijn gezalfde: laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen". In Handelingen 4:25, 26, waar deze Psalm wordt aangehaald, vinden we een onweersprekelijk bewijs, dat zulk een profetie ons gegeven is om te tonen dat er meerdere, verschillende vervullingen zijn, de één die heel dichtbij was, de andere voor de tijd van het einde (Zie ook Hand. 13:41 vergeleken met Hab. 1:5).

"Vernietiging brengt Hij teweeg; geen tweemaal verheft zich de benauwdheid". Dit zou kunnen worden opgevat in de zin dat de benauwdheid van Nineve niet nog eens zou voorkomen, omdat zij afdoende was. Maar het woord "benauwdheid", zo karakteristiek voor "de grote verdrukking", richt onze gedachten ver over Nineve's rampspoed heen en voert ons naar de tijd van het einde, vlak voor de regering van Christus. De benauwdheid zal niet alleen *komen* over hen die onder aansporing van Satan Hem hebben getergd, maar *definitief* zijn, geen andere zal er nog op volgen. Zo is het met Nineve geweest, en zo zal het ook met de Assyriër en de volken gaan in de eindtijd. Dit woord zal echter eveneens aan het getrouwe

overblijfsel bewaarheid worden. Geen tweemaal zal de benauwdheid weerkeren over de discipelen in de laatste dagen. Zij zullen haar wel doormaken, maar evenals Daniel's vrienden in de vurige oven, zonder hen te verteren. Zij zullen door de wateren van het oordeel gaan zonder te worden verzwoegen (Jes. 43:2). De afrekening, die vast besloten is, zal komen, maar de Here zal hen niet helemaal vernietigen (Jer. 5:18).

"Want - verward als zij zijn gelijk doornen, en beschonken naar hun dronkemansgaard - zij worden als droge stoppelen geheel en al verteerd" (vs. 10). Deze uitdrukkingen hebben in Micha 7:4 en Jes. 10:17 betrekking op het ongelovige joodse volk. Hier is in het bijzonder sprake van Nineve en de Assyriër. Maar de volkeren en het afvallige deel van Israël zullen door hetzelfde eindoordeel getroffen worden. Dit oordeel zal zich niet herhalen, omdat het allen in één keer zal hebben verteerd en volkomen verslonden, zoals het vuur de stoppelen.

De hoofdpersoon in de profetie van Nahum

"Uit u is voortgekomen een die kwaad bedacht tegen de Here, een die snode plannen beraamde" (vs. 11). Assur was vroeger uit het land Sinear getrokken om Nineve te bouwen (Gen. 10:10, 11). Hij had Nineve, de zetel van zijn macht, opnieuw verlaten, om in een geest van satanische hoogmoed kwaad tegen de Here te bedenken. Alle koningen van Assyrië, van Pul tot Assurbanipal toe, hebben hetzelfde karakter gehad en hun trotse haat tegen God en zijn volk had reeds haar hoogtepunt bereikt in de persoon van Sanherib. In dit vers is uitsluitend sprake van de Assyrische macht. De profeet had in vers 9 gezegd: "Wat *gij* ook tegen de Here bedenkt". In dit woord "*gij*" zijn alle machten begrepen die in de eindtijd tegen Christus bijeenvergaderd zullen zijn. Eén van deze vijanden, die uit Nineve voortkwam en de hoofdpersoon in de profetie van Nahum is, staat hier op de voorgrond. Hij zal met dezelfde gevoelens bezielde zijn als de andere machthebbers. Snode plannen zal hij beramen, schandelijk bedrog zal bij hem

gevonden worden, zoals dat in onze tijd al openbaar komt bij zoveel volken, die bestemd zijn om later de rol van Assyrië te spelen. Deze mens, die in de eindtijd zal optreden, is dezelfde bedrieglijke koning die in Daniel 8:23-25 beschreven wordt. Wat een tegenstelling zal er zijn tussen hem en de ware koning! Hij, die over Israël regeren zal en de scepter van de wereldheerschappij zal dragen, is niet uit het grote Nineve voortgekomen, maar uit Bethlehem-Efratha, klein onder de duizenden van Juda, Hij "wiens oorsprong is van ouds, van de dagen der eeuwigheid" (Micha 5:1). "Op Hem zal de Geest des Heren rusten" (Jes. 11:2). De koning, die in het verleden uit Nineve voortkwam, is zijn vernietiging tegemoet gesnel. Zo zal het ook zijn met zijn opvolger in de toekomst. Maar de uit Bethlehem afkomstige vorst zal zijn troon tot in eeuwigheid bevestigd zien (Ps. 45:7). De koning, die uit Nineve komen zal, zal vernederd worden, maar de heerser uit Bethlehem zal hoog verheven worden en een naam hebben die boven alle naam is, en zien dat alle knie zich voor Hem zal buigen (Fil. 2:9).

"Zo zegt de Here: Al zijn zij ook in volle kracht en nog zo talrijk, toch zullen zij zó afgemaaid worden, dat zij vergaan" (vs. 12). Het volk van Nineve bestond nog in zijn geheel, was onaangetast en talrijk in de dagen van Nahum, waarin de ondergang van Assyrië in het verborgen voorbereid werd. Babel was toen nog een aan Assyrië onderworpen staat, en hoewel voortdurend in beroering, was het nog niet definitief in opstand gekomen. De Meden waren nog niet ten strijde getrokken om Nineve te belegeren. Er zouden nog enkele jaren verlopen, voordat deze hoofdstad der wereld werd verwoest.

Maar de profetie strekt zich verder uit. Niet alleen Nineve en zijn laatste koning, die in zijn brandend paleis zou omkomen, ook *de hele militaire macht* van dit volk zou *niet meer gevonden* worden. Met de nederlaag van de Assyriër in het verleden is het laatste woord van zijn geschiedenis nog niet gezegd, dat leert de profetie ons. Deze geweldige macht zal opnieuw op het toneel verschijnen in de laatste dagen. Zij zal "de overstromende vloed" zijn, maar dit vermetele volk zal

plotseling vernietigd worden (Jes. 28:19; 30:31-33). Eerst dan zal het woord: "Zó afgemaaid, dat zij vergaan" ten volle werkelijkheid worden.

Verdrukking en herstel van Gods volk

Nadat de Here Nineve, de volken en het ontrouwe joodse volk onder handen genomen had, keerde Hij Zich op een even plotselinge als onverwachte wijze tot het bedroefde overblijfsel:

"Al heb Ik u vernederd, Ik zal u niet meer vernederen, maar nu zal Ik zijn juk van u afnemen en verbreken, en uw banden zal Ik verscheuren" (vs. 12, 13). Als we denken aan de regering van Manasse, onder wie Nahum profeteerde, zullen we belangrijke overeenkomsten met de profetie van Micha ontdekken. Manasse's regering kan in twee perioden worden verdeeld. In het eerste deel maakte hij het erger dan al zijn voorgangers. Hij voerde in Jeruzalem weer de afgodendienst in al zijn afschuwelijkheid in. Hij ging zelfs zover dat hij zijn zonen aan Moloch offerde; hij liet zich in met waarzeggerij en toverij; hij vervulde Jeruzalem met onschuldig bloed en als toppunt van heiligschennis plaatste hij een afgod in de tempel des Heren. Herkennen we in deze schildering van Manasse niet alle trekken van de antichrist? Zo verleidde hij "de inwoners van Jeruzalem er toe meer kwaad te doen dan de volken" (2 Kron. 33:1-10; 2 Kon. 21). Aan deze toestand kwam een einde door een oordeel zonder genade over het afvallige volk en zijn goddeloze koning, die gebonden naar Babel werd gevoerd door de koning van Assyrië. Onder de druk van de benauwdheid veranderde Manasse helemaal. Van dat ogenblik af zien we in hem een type van het berouwvolle overblijfsel dat zich in de toekomst zal afzonderen van het ongelovig deel van Israël. De benauwdheid deed zijn ogen opengaan, zodat hij zijn toestand inzag. Erkennend dat deze hopeloos was, nam hij de toevlucht tot God en zijn genade: "Maar toen hij in het nauw geraakt was, zocht hij de gunst van de Here, zijn God; hij verootmoedigde zich diep voor het aangezicht van de God zijner vaderen en bad

tot Hem; toen liet Hij Zich door hem verbidden, hoorde zijn smeking, bracht hem naar Jeruzalem terug en herstelde hem in zijn koningschap. En Manasse erkende dat de Here God is" (2 Kron. 33:12, 13). We hebben hier een duidelijk beeld van het overblijfsel, dat door de benauwdheid tot God teruggebracht en door het werk van zijn genade in het geweten hersteld zal worden. De profeten hadden tot Manasse gesproken, toen hij de Here verlaten had en tot afval was gekomen (2 Kon. 21:10-15).

Nahum sprak tot hem, toen hij tot de Here teruggekeerd was, van de verlossing en de genade van God. Zo zal het ook zijn met het overblijfsel. Alle profeten spraken daarover en hebben een toekomstig herstel aangekondigd. Het zal niet tweemaal in de benauwdheid komen. Om het overblijfsel te troosten sprak de Here: "al heb Ik u vernederd, Ik zal u niet meer vernederen". En in Jesaja lezen we: "Troost, troost mijn volk, zegt uw God. Spreekt tot het hart van Jeruzalem, roept het toe, dat zijn lijdenstijd volbracht is, dat zijn ongerechtigheid geboet is, dat het uit de hand des Heren dubbel ontvangen heeft voor al zijn zonden" (Jes. 40:1,2).

"Maar nu zal Ik zijn juk van u afnemen en verbreken, en uw banden zal Ik verscheuren" (vs. 13). Dit gebeurde op dat ogenblik met Manasse, maar slechts tot op zekere hoogte, want zijn leven lang bleef hij onder het juk van de Assyriër en aan hem schatplichtig. Het tweestammen rijk, waarover hij regeerde, kwam, na eerst aan Nineve onderworpen te zijn geweest, daarna onder het veel zwaardere juk van Babel. We moeten echter opmerken, dat de profetie hier in de gebeurtenissen die voor de deur stonden, laat doorschemeren, wat in de toekomst gebeuren zal.

Het oordeel over Assyrië

"Tegen u echter gebiedt de Here: Uw naam zal niet meer voortgeplant worden; uit het huis uwer goden zal Ik uitroeien de gesneden en de gegoten beelden. Uw graf zal Ik bereiden,

want gij zijt te licht bevonden" (vs. 14). Even onverwacht als de Here Zich in het voorgaande vers tot zijn volk richtte, wendde Hij Zich hier tot de Assyriër. Dit vers is in volstrekte tegenstelling met de aan Juda aangekondigde verlossing. De Assyriër en zijn nageslacht zullen vernietigd, zijn afgoden omgeworpen worden, zijn graf zal worden bereid. Ongetwijfeld vond dit alles plaats bij de val van Nineve. Maar de profeet Jesaja leert ons, dat er in de laatste dagen in de tijd van Israëls herstel, al lang een brandstapel zal klaar staan om de Assyriër voorgoed te verteren (Jes. 30:33). Dezelfde brandstapel is ook bereid voor "de koning" ⁵. De vernietiging van de twee vijandelijke machten van het einde zal tegelijkertijd plaats hebben. De antichrist, de mens der zonde, de valse Messias, is nog niet verschenen, hoewel zijn geest thans overal werkzaam is. Hij zal pas geopenbaard worden, wanneer de gemeente, de bruid van Christus, van de aarde weggenomen zal zijn. Zo zal het ook wezen met het herrezen Romeinse rijk en zijn tien koningen, van wie de antichrist de bondgenoot zal zijn. Het zal tevens zo zijn met de Assyriër, die in zijn toekomstige vorm zal verschijnen als de "koning van het noorden", en die zijn oordeel ondergaan zal, dat in Tofeth voor hem bereid is. Uit Ezechiël 39 weten we, dat het overgebleven materiaal van zijn legers, die op de bergen van Israël zullen vallen, zeven jaar lang branden zal.

"Want gij zijt te licht bevonden". Dat was het laatste woord van de toorn des Heren tegen de Assyriër. In uiterste hoogmoed had hij gemeend zich met de sterke God te kunnen meten en zijn afgoden tegenover de Here te kunnen oprichten. Alle aanmatigheden van de meest gevierde mensen, hun naam, die zij onvergankelijk achten, hun eerzuchtige macht, hun ontembare trots, hun zelfverheerlijking, alles zal als slijk der straten worden vertreden onder de voeten van de ware koning.

⁵ Noot van de schrijver: Een term die het profetische woord gebruikt om de antichrist aan te duiden, zoals bijv. in Jes. 57:9 en Dan. 11:36, en voor het ongelovige deel van Israël (Jer. 7:31-34

Hij heeft bij wijze van spreken niet meer nodig dan een enkele wenk om het wereldbestuur in handen te nemen en zijn vijanden te verdelgen.

Sion hersteld

"Zie op de bergen de voeten van de vreugdebode die heil verkondigt. Vier, o Juda, uw feesten, betaal uw geloften! Want voortaan zal de snoodaard niet meer door u heentrekken, hij is geheel en al uitgeroeid" (vs. 15). Door gebrek aan inzicht in het profetische woord heeft men dit vers in verband gebracht met de val van Nineve, toen deze aan Jeruzalem werd meegedeeld. Waar is hiervoor het bewijs te vinden? Nineve werd verwoest in het begin van de regering van Jojakim (610-599 v. Chr.), waarschijnlijk twee jaar na zijn troonsbestijging. Vinden we in de geschiedenis van deze koning een enkele toespeling op deze gebeurtenis? Jojakim werd door Faraó Necho in de plaats van Joahaz koning gemaakt, aan een hard juk onderworpen en verplicht een zware schatting op te brengen. Daarna werd hij drie jaar onderdanig aan Nebukadnezar, de koning van Babel. Toen hij tegen hem in opstand kwam, werd hij uitgeplunderd door benden van de Chaldeeën, Syriërs, Moabieten en Ammonieten. Hij zou zich alleen maar hebben kunnen verblijden in het voortbestaan van Nineve en de oppermacht van het Assyrische rijk (Jer. 2:18). Na een regering van elf jaar werd hij door Nebukadnezar in koperen ketenen geboeid naar Babel gevoerd (2 Kron. 36:6). Uit politiek oogpunt bezien kon er voor Jojakim, voor Jeruzalem en Juda, niets erger zijn dan de val van Nineve. Het is dan ook klip en klaar dat dit vers 15 betrekking heeft op de profetische gebeurtenissen van de toekomst. Het schuldige, maar berouwvolle overblijfsel zal dan niet meer gekweld worden. Juda zal van het Assyrische juk bevrijd worden, wanneer deze vijand van Gods volk op de bergen van Israël vernietigd worden zal. Over dit toekomstig feit en niet over de val van Nineve is ook sprake in Jesaja 52. De in dat hoofdstuk gebruikte woorden komen vrijwel letterlijk overeen met die van Nahum 1:15. Ook in Jesaja 52 wordt

gesproken over de Assyriër, die Israël zonder oorzaak heeft onderdrukt. Maar in die toekomstige dag zal de Here Zich aan zijn volk openbaren en zeggen: "Zie, hier ben Ik" (Jes. 52:6). Direct daarna zal dan *de blijde boodschap van het koninkrijk* geproclameerd worden, de oorlog ten einde zijn en de regering van de vrede een aanvang nemen. "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede aankondigt, die goede boodschap brengt, die heil verkondigt, die tot Sion spreekt: Uw God is koning" (Jes. 52:7). Dat is het ogenblik waarop God Sion herstellen en zijn volk troosten zal. Ook volgens Micha 5:5 zal de vrede gevestigd worden door de verschijning van Christus en de nederlaag van de Assyriër.

Een blijde boodschap

In Nahum zien we de val van Nineve als een voorafschaduwning van wat er in de toekomst zal gebeuren. De' goede tijding is daar, evenmin als in Jesaja, de val van deze hoofdstad, maar *de komst van de Messias*, de verlosser van Israël, de overwinnaar van zijn vijanden. Onder zijn vredesregering zal Juda zijn grote feesten kunnen vieren en vóór alles het Loofhuttenfeest, dat zal volgen op het oordeel over de tegenstanders, voorgesteld door "de graanoogst" en de "wijnoogst" (Zach. 14:16-19; Ezech. 45:21-25). Vanaf die tijd zal niets deze vreugdevolle plechtigheden meer komen verstoren. De snoodaard, deze dienstknecht van Satan, zal niet meer over Israëls gebied komen als "een overstromende vloed", zoals in het verleden gebeurd is, en nog eenmaal in de toekomst zal plaats vinden. Mogelijk heeft de profeet gezinspeeld op de regering van Josia, toen Juda opnieuw het pascha en het feest van de ongezuurde broden kon vieren (2 Kron. 35). Maar Josia was reeds vóór de val van Nineve geen koning meer. Alles wat we hiervoor gezegd hebben, voert onze gedachten dus zonder twijfel naar de eindtijd.

Wie zullen de boodschappers van de goede tijding zijn? Het Woord leert ons dat dit getuigenis gegeven zal worden door de

joodse discipelen. Dat zullen zij zijn die, toen de Heer Jezus op aarde was, door Hem werden uitgezonden naar de steden in Israël. Hun prediking zal voortgezet worden in het eind der tijden. Maar ook zij die aan de volken *het evangelie des koninkrijks* zullen prediken behoren daartoe. Het zijn ten slotte zij, die op de bergen van Israël de boodschappers zullen zijn van het geweldige feit: *de vestiging van de glorieuze regering van de Messias!*

HOOFDSTUK 2

HET IS BESLIST

Heilige ironie

"De verstrooier trekt tegen u op; bewaak de vesting, zie uit langs de weg, maak de lendenen vast, versterk u met alle macht!" (vs. 1). Nadat de Here Zich tot Juda had gewend om hem te bemoedigen en te troosten, keerde Hij Zich opeens tot de boze, tot de Assyriër, de koning van Nineve en riep hem ter verantwoording. We hebben al opgemerkt, dat dit onverwachte aanspreken van telkens andere personen, wat de uiterlijke vorm betreft, een karakteristieke trek van Nahums profetie is. We komen hier midden op het terrein van de historie. De uitdrukking: "de verstrooier trekt *tegen u op*" vormt een bijzonder sterke tegenstelling met het woord in Micha 2:13 "De doorbreker trekt *vóór hen op*". In Micha is sprake van de herder, die alle hindernissen zal verbreken om zijn schapen te bevrijden. Nahum sprak van de verstrooier, de wreker, die zou optrekken om voor altijd te verpletteren en weg te nemen de vijandelijke macht waaronder Juda zo zwaar gebukt ging. Zo is dus het oordeel over de volken even zeker als de verlossing van Israël. De werktuigen die de Here zou gebruiken om Nineve te verwoesten worden "zijn helden" genoemd (vs. 3; Jes. 13:3). Daarmee worden niet "de helden" bedoeld, die met de Here zullen neerdalen, als Hij Zich zal zetten om alle volken te oordelen (Joël 3:11). In Nahum wordt bedoeld op Babel, dat in bondgenootschap met de Meden, het instrument zou zijn dat God gebruikte om Nineve te vernietigen, zoals Hij Zich later van de Meden en Perzen zou bedienen om Babel te niet te doen. Al die machten, die meenden onafhankelijk en voor zichzelf te handelen, waren er zich niet van bewust, dat zij in Gods hand

blinde werktuigen waren om *zijn* plannen uit te voeren. Ook in onze tijd is het van belang dit beginsel in het oog te houden. God verheft heden een volk, dat Hij morgen weer zal vernederen. Vandaag gebruikt Hij een macht als roede, en morgen verwekt Hij een andere macht, die de eerste zal breken en verpletteren. De trots van de Assyriër is vernederd door de hoogmoed van Babel, door de helden des Heren. Op zijn beurt zou Babels hoogmoed vernietigd worden. In Nahums dagen was Babel aan Assyrië onderdanig. Het was echter reeds herhaaldelijk in opstand gekomen tegen de onderdrukking van Nineve, maar het had ook menigmaal de bloedige gevolgen daarvan moeten ondervinden. Nu was het uur aangebroken waarop de Here, hoewel Hij traag tot toorn is, aan zijn toorn de vrije loop zou laten. Toen God aan het ontrouwe Israël de heerschappij ontnomen had, besloot Hij deze toe te vertrouwen aan Babel, dat Hij tot "het gouden hoofd" van de heidense wereldrijken wilde maken. De aanmatiging van de Assyriër om dit oppergezag te verwerven, moest te niet gedaan worden, nog afgezien van Nineve's ongerechtigheid, die haar hoogtepunt had bereikt. Ondanks al zijn eierzuchtig streven heeft Assyrië nooit de *alleenheerschappij* verworven. Babel en de andere wereldrijken die er op volgden hebben deze alleenheerschappij wel bezeten. Zo zal het ook zijn met het in de eindtijd herstelde Romeinse rijk, onder de vorm van "het beest" met zijn "tien koningen". Deze statenbond zal de verbazing van de hele wereld opwekken.

De tot Nineve gerichte woorden zijn vol ironie: "Bewaak de vesting, zie uit langs de weg, maakt de lendenen vast, versterk u met alle macht!" Hebt u alle voorzorgen genomen? Houd zelf toezicht op alles, vorm reservetroepen, laat er niets ontbreken, uw waakzaamheid nergens te kort schieten!

Israëls heerlijkheid hersteld

"De Here herstelt de heerlijkheid van Jakob, gelijk de heerlijkheid van Israël" (vs. 2). Men heeft deze passage op

verschillende manieren uit het oorspronkelijke vertaald, maar ik twijfel er niet aan, dat de betekenis van het Hebreeuwse woord juist is weergegeven door "herstelt". Dat is ook in overeenstemming met de geestelijke betekenis, die boven de historische betekenis uitgaat, zelfs in een beschrijving van de in de eerste plaats geschiedkundige gebeurtenissen. Op het ogenblik dat "de verstrooier optrekt", zullen de heerlijkheid van Jakob (het hele volk, vertegenwoordigd door Juda) en de heerlijkheid van Israël (de tien stammen) hersteld zijn. Iets dergelijks was nog niet gebeurd, al had het ten dele en onvolledig onder Josia plaats gevonden. Toen had de Here Juda voor een ogenblik uit zijn diepe vernedering opgeheven, ofschoon het karakter van het volk allerm minst was veranderd (zie Hab. 1:2-4). En onder de opvolgers van deze godvrezende koning had het verval zijn loop al weer hernomen. In de eindtijd zal het niet zo zijn. De heerlijkheid van het oude volk van God zal weer gezien worden. Dan zal de Assyriër voor altijd worden vernietigd. Het overblijfsel van Israël wordt hersteld, want, zo staat er geschreven: "plunderaars hebben hen geplunderd en hun ranken vernield" (Nahum 2:2; zie ook Jer. 30:16).

Toen Nineve verwoest werd, was er in Israël's toestand niets veranderd, en ook heden is het in even grote vernedering. Het is als een boomstam zonder takken en wordt door alle volken beroofd. Maar alles zal veranderen, als de heerlijkheid van de door Juda verachte Messias zal verschijnen. Dan zal het volk Hem erkennen en over Christus spreken als: "Mijn eer" (Ps. 3:4). We zien hier hoe Israël, dat om zijn zonde viel onder de slagen van de Assyriër, door de val van zijn vijand hersteld zal worden. Nineve's ondergang was slechts het voorspel van de vreselijke oordelen van de eindtijd. Het herstel is onafscheidelijk verbonden met het oordeel.

Aanvallers en verdedigers

De verzen 3 en 4 geven een prachtige beschrijving van "de helden" des Heren, d.w.z. van het leger van de Meden en

Chaldeeën: "Het schild zijner helden is rood van kleur, de dapperen zijn in scharlaken gekleed; in de vuurglans van het staal staan de wagens op de dag van zijn toerusting, en de lansen worden gezwaaid. Langs de *wegen* razen de wagens, zij vliegen over de *vlakten*; hun aanblik is als van fakkelen, als bliksemschichten schieten zij voort". Het gaat daarin om de straten en pleinen van Nineve en niet om de steden in Assyrië zoals sommige uitleggers willen. Nahum had steeds in de eerste plaats Nineve op het oog. "Hij denkt aan *zijn* geweldigen - zij struikelen in hun vaart; zij haasten zich naar haar muur - en opgericht is het stormdak. De poorten der rivieren openen zich, en het paleis zinkt ineen" (vs. 5, 6). De Assyriër (steeds diezelfde onverwachte persoonsverandering) *denkt* "*zijn* geweldigen" tegenover "de helden" des Heren te stellen. Tevergeefs! Gods wil zou vervuld worden. Deze geweldigen zouden zich haasten, misschien terugkerend van een zwelgpertij. In hun dronkenschap (vgl. hst. 1:10) zouden ze struikelen op weg naar de voor verdediging bestemde kazematten, als een deel van de stad al ingenomen zou zijn. "De poorten der rivieren openen zich". De rivieren, die de stad beschermden en een onneembare barrière vormden, zouden als inval spoort dienen voor de aanvallers. Later zou het lot van Babel beslist worden door de omlegging van de Eufraat, waarvan de droog gevallen bedding de vijand als invalspoort zou dienen, om de grote stad te veroveren.

Nineve ingenomen

"Het paleis zinkt ineen". Er zou slechts een ruïne overblijven van dit door Sanherib zo schitterend vergrote en prachtig verfraaide paleis. Zo luidde het gevelde vonnis. En "*het is beslist*", eens voor al.

"Zij wordt ontbloot, weggevoerd, en haar slavinnen klagen als met duivenstem, terwijl zij zich slaan op de borst" (vs. 7). Nineve zou als een koningin, die van haar kleding beroofd is, worden blootgesteld aan smaad en hoon, en met haar

slavinnen gevangelijk worden weggevoerd. De vrouwelijke bevolking van de stad zou de wanhopig schreiende prooi worden van de overwinnaar. Dit hele toneel wordt hier vermeld, alsof het allemaal al gebeurd was, zó onherroepelijk was het vonnis.

"En Nineve was als een vijver vol wateren, zolang het bestaat" (vs. 8). Omgeven door rivieren en kanalen, was Nineve vanaf het begin van haar bestaan een onneembare en welvarende stad, die door haar stromen aan de bevolking overvloedig het benodigde voedsel verschafte. Zij had haar kooplieden "talrijker gemaakt dan de sterren des hemels" (hst. 3:16). In Jeruzalem kostte het grote moeite de vijvers en vergaarbakken met water gevuld te houden. De wateren van Nineve werden door de natuur gevuld en maakten de stad ontoegankelijk. Maar: "nu lopen deze weg. Staat, staat! doch niemand keert zich om. Rooft zilver, rooft goud! eindeloos is de voorraad, een overvloed van allerlei kostbaarheden. Woestheid, woestenis, verwoesting!" (vs. 8, 9). Wat baten verdedigingsmiddelen, als het volk door paniek bevangen wordt. Dat betekent een verwarde vlucht: "Staat, staat!" Niets helpt, niemand keert zich om de vijand het hoofd te bieden. Dan volgt de plundering. De overweldigers maken de opgestapelde rijkdommen buit. Nineve zal geplunderd worden, leeggeroofd en verwoest. Een onbeschrijfelijke angst zal haar inwoners bevangen.

Wat een tekenende beschrijving van deze ramp! Het is alsof we bij dit vreselijke toneel, bij deze ineenstorting tegenwoordig zijn. De geschiedenis spreekt van een driejarige belegering, voordat de stad ingenomen werd. Het is mogelijk. Maar God laat ons hier het plotselinge en beslissende gericht zien, dat Hij deed komen door middel van de werktuigen die Hij voor deze vernietiging bestemd had.

De hoogmoedige vernederd

De zo bekende hoogmoed van de Assyriër is door de val van Nineve in één slag verpletterd. Als God het verschrikkelijke

woord: "Het is beslist" uitspreekt, wie zou het dan ook zelfs maar een ogenblik kunnen keren? Alles wat de Assyriër andere volken oplegde, zijn overrompelende aanvallen, de schrik die hij om zich heen verspreidde, zodat alle gezichten van angst verbleekten (Joël 2:6), heeft hij zelf ondergaan: "verslagen harten en knikkende knieën; kramp in alle lendenen en hun aller aangezicht van kleur beroofd" (vs. 10). We zien hier hoe hij getroffen werd door hetzelfde lot dat hij het grote Thebe in Egypte had toegebracht (hst. 3).

"Waar is nu het leger der leeuwen, de plaats waar de jonge leeuwen gevoed werden, waar de leeuw rondliep en de leeuwin, de leeuwenwelp, door niemand opgeschrikt? Waar is de leeuw die roofde voor zijn welpen en worgde voor zijn leeuwinnen, die zijn holen vulde met roof en zijn legers met het verscheurde? Zie, Ik zàl u! luidt het woord van de Here der heerscharen, Ik doe uw wagens in rook opgaan, uw jonge leeuwen zal het zwaard verteren, en uw roof zal Ik van de aarde verdelgen; en de stem van uw gezanten zal niet meer gehoord worden" (vs. 11-13).

De leeuw was een bekende afbeelding bij de Assyrische koningen. Hun monumenten getuigden er van. Van Nimrods dagen af was de leeuwenjacht hun trots en tijdverdrijf. De kracht, de onstuimigheid, de wreedheid van dit verscheurende dier, dat door niets verschrikt wordt, dat wurgt en verscheurt ter bevrediging van zichzelf, zijn leeuwinnen en zijn welpen, zijn dorst naar macht en naar de buit, waarmee hij zijn holen vult, dit alles karakteriseerde de Assyriër. De Here der heerscharen behoefde Zich slechts te verheffen om hem te weerstaan tegen wie geen mens zich ooit had kunnen verzetten. Al het oorlogstuig, dat de Assyriër in de strijd wierp om de wereld te overwinnen, zou in rook opgaan.

Het zwaard des Heren zou zijn nakomelingen doden. De laatste telg van de koningen van Assyrië, Assur-ediliane, waarop men de hoop had kunnen vestigen dat hij de macht zou heroveren, kwam om bij de plundering van Nineve. Toen zijn rijk; vernietigd werd, onderwierpen de volken, die hij tot zijn prooi gemaakt had

en die voortdurend tegen hem waren opgestaan, zich aan het nieuwe door God opgerichte rijk van Babel. Het tijdperk van bloedvergieten was voorbij, zonder dat de vrede op aarde daardoor hersteld werd. Dat zal eerst gebeuren, als er gezegd zal worden: "Vrede op aarde" bij de verschijning van de Heer Jezus in zijn heerschappij. "De stem van uw gezanten zal niet meer gehoord worden". Hoe duidelijk had men eens de dreigende stem van koning Sanherib gehoord, die zijn gezanten kwamen overbrengen aan Hizkia en aan Jeruzalem, toen zij het waagden God te honen en te bespotten (Jes. 36, 37). In de toekomst zal men slechts de blijde stemmen horen van de vreugdeboden, die vrede verkondigen! (hst. 1:15).

In de ongewijde geschiedenis vinden we nauwelijks een of twee opmerkingen over Nineve's grootheid. De Assyrische monumenten, die men sinds het midden van de vorige eeuw blootgelegd heeft, zeggen er ons heel wat meer van en maken ons bekend met de ongekende weelde en de verbazingwekkende welvaart van deze enorme stad. Doch geen enkel document spreekt over haar ondergang of beschrijft de ramp die haar trof. Alleen de bijbel geeft ons op duidelijke en Goddelijke wijze inlichtingen over de oorsprong en over de verwoesting van Nineve, die haastiger over haar kwam dan over Babel, hoewel Nineve laatstgenoemde stad in pracht en belangrijkheid overtrof. Wat ons met bewondering voor de Schrift vervult, is dat alle bijbelse beschrijvingen over de ondergang van Nineve *profetisch* zijn. Nahum neemt onder die profetieën de eerste plaats in.

HOOFDSTUK 3

VERGELDING

Het wee over de bloedstad

"Wee de bloedstad, louter leugen, vol van verscheuring, zonder ophouden rovend!" (vs. 1). In de profetie van Nahum vinden we slechts één keer een "wee" uitgesproken, en dit heeft dan betrekking op de verwoesting van Nineve. In hoofdstuk 2 was het vonnis reeds geveld; hier zien we daarvan de uiteindelijke vervulling. Nahum is de enige profeet wiens boek met een definitief oordeel eindigt. Toen hij in het eerste hoofdstuk over Israëls herstel sprak, was dat om zo te zeggen maar terloops, en om het een plaats te geven in het geheel van de profetie. Nineve *moest* vallen. Al de macht van een hooghartige, trotse wereld, die alleen haar eigen belangrijkheid erkende en door haar hoogmoed zich openbaarde als de vijand van Gods volk, moest vernietigd worden. De aanval op de stad en haar inneming werden in het tweede hoofdstuk voorgesteld als een gevolg van het kwaad dat de Assyriër de wijnstok van Israël aangedaan had. Maar in hoofdstuk 3 wordt gesproken over Nineve's eigen karakter, waardoor het oordeel over haar kwam. Zoals in Jeruzalem de ongerechtigheid van het volk en het bloed van alle profeten gevonden was, zo vond God in Nineve slechts valsheid, geweld en roof. In deze stad kwamen als 't ware de karaktertrekken van het Assyrische volk en zijn koningen in de hoogste vorm tot uiting.

De verzen 2 en 3 van hoofdstuk 3 hebben een ander karakter dan de verzen 3-7 van hoofdstuk 2, die de aanval op Nineve beschrijven, gevolgd door de plundering en de terreur in de verzen 9 en 10. In Nahum 3:2, 3 wordt beschreven het geweld van de strijd en het verschrikkelijke bloedbad, dat de stad met

een menigte van lichamen zou vullen: "Hoor, zweepgeklap! hoor, wielengeratel! en jagende paarden en opspringende wagens, steigerende rossen en vlammeende zwaarden en bliksemende lansen, en tal van verslagenen, een menigte doden, en eindeloos veel lijken ; men struikelt over hun lijken".

Zonde tegen God

Een eigenschap van de ongerechtigheid van Nineve neemt onder al de andere een aparte plaats in, want het gaat hier niet meer om de zonden tegen de mensen, maar om die tegen God: "vanwege de vele hoererij en der hoer, uitnemend in bevalligheid, meesteres in toverkunsten, volken verkopend door haar hoererij en, en geslachten door haar toverkunsten. Zie, Ik zal u! luidt het woord van de Here der heerscharen, Ik til uw slippen op tot aan uw aangezicht, en Ik laat aan de volken uw naaktheid zien, aan de koninkrijken uw schaamte. Ik werp vuil op u, Ik maak u te schande en stel u ten toon" (vs. 4-6). Nineve was er in geslaagd de volken in te palmen door haar afgodendienst en hoererij. Hoe velen van hen hadden zich laten verleiden om voor haar goden neer te buigen. Zij hadden ondervonden dat hun eigen goden gefaald hadden en door de koningen van Assyrië waren weggevoerd (Jes. 36:19, 20). Daardoor waren zij van Godswege onder hetzelfde oordeel gekomen als Nineve. Maar deze stad werd voor het oog van diezelfde volken ten diepste vernederd. Zij werd een hoer, wier naaktheid aan de walging en minachting van allen werd blootgesteld.

Zo waardeert en straft God de dwaze trots van de mens die zijn valse goden aanprijst, zelfs voor het oog van de Here der heerscharen. "Gij zijt te licht bevonden" zei God tegen de koning van Assyrië; "Ik maak u te schande", zei Hij tot Nineve. Zij zou met vuil bedekt worden. We zien daarin een beeld van de waarde die alle aantrekkelijkheden van de wereld in Gods oog hebben. Mochten ook wij de dingen van de wereld waarderen zoals Paulus het deed, toen hij ze volgens

Filippenzen 3:8 vergeleek met de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus.

Nineve verwoest

"Zodat al wie u ziet, van u wegvlucht en zegt: Verwoest is Nineve! Wie zal haar beklagen? Waar zal ik troosters voor u zoeken?" (vs. 7).

Zo is het met de eigenliefde van de wereld. Wanneer men niet zelf getroffen wordt, legt men zich gemakkelijk neer bij het ongeluk van anderen. Misschien enkele woorden van deelneming, maar daarna is wat anderen overkwam spoedig vergeten. Echte troosters worden onder de mensen niet gevonden. God alleen kan troosten. Maar hoe zou Hij Nineve troosten dat Hem tot het laatst toe had veracht en de spot met Hem gedreven had? Wanneer Jeruzalem tot berouw zal komen en zij dubbele vergelding voor al haar zonden ontvangen heeft, dan zal God Zich als trooster aan haar voorstellen, en zeggen: "Troost, troost mijn volk" (Jes. 40:1). Vanaf het ogenblik dat de bekering tot stand gekomen is, zal het aan vertroosting nooit meer ontbreken; zij zijn de volmaakte balsem in de beproeving. De apostel vertroostte zijn broeders en werd zelf door God vertroost.

Zó is het resultaat van het werk van Christus voor ons. In genade nam Hij onze vloek op Zich; Hij "wachtte op troosters" hier beneden, maar moest zeggen: "ik vond hen niet" (Ps. 69:21). Doch verhoogd aan Gods rechterhand, wordt Hij nu vertroost. Hij zal de vruchten van zijn moeitevol lijden zien als de verlost en ingevoerd zullen zijn daar, waar God hun eeuwige vertroosting schenken zal en elke traan van hun ogen zal afwissen.

Oordelen over de afgoderij

De *afgoderij* van de Assyriër is een van de belangrijke onderwerpen van de profetieën waarin over hem gesproken

wordt. In Jesaja 10:8-11 (vgl. Jes. 36:18-20) zien we dat hij zijn afgoden boven alle andere, ja boven Godzelf verheven achtte. In Jes. 14 wordt zijn uiteindelijke nederlaag (en die van Babel) beschreven, als gevolg van zijn grenzeloze *hoogmoed*, die zelfs trachtte zich aan God gelijk te stellen. Jes. 14:19, 20 spreken van de plundering van Nineve. Evenals trouwens in dit hele hoofdstuk wijzen deze verzen ook op de eindnederlaag van de profetische Assyriër. In Jes. 47 wordt gezegd dat het lot van Babel aan dat van Nineve gelijk zou zijn. Ook daar klinkt het: "uw schaamte worde ontbloot, uw schande ook gezien" (vs. 3). In Jer. 13:26,27 wordt het "wee u" over Jeruzalem uitgesproken, zoals in Nahum over Nineve. We lezen daar: "Ja, Ik zelf zal uw slippen omhoog tillen tot aan uw aangezicht, zodat uw schande wordt gezien: uw echtbreuk en uw gehinnik, uw schandelijke ontucht. Op de heuvels in het veld heb Ik uw gruwelen gezien; wee u, Jeruzalem, hoe lang zal het nog duren, eer gij rein wordt?" Jeruzalem had de afgoderijen van de volken nagevolgd en daardoor namen de oordelen *een aanvang*. Daarna was Nineve aan de beurt, en ten slotte Babel. Dit alles heeft al plaats gevonden in de historie en zal in de toekomst opnieuw geschieden. Jeruzalem, het schoongeveegde huis, waarin de zeven afgodische geesten zich weer zullen bevinden onder de regering van de antichrist, zal worden geoordeeld; maar het berouwvolle en gelovige overblijfsel zal weer hersteld worden. Het grote Babylon echter, de afvallige en afgodische christenheid, zal in de eindtijd geheel vernietigd worden, en de Assyriër zal worden verteerd op de bergen van Israël.

De tijd waarin Nahum profeteerde

"Zijt gij beter dan No-Amon, dat gelegen was aan de stromen, door water omgeven, welks voorwal een zee, welks muur water was? Ethiopiërs en Egyptenaars waren zijn kracht en dat zonder getal, Puteeërs en Libiër waren u tot hulp" (vs. 8, 9). Deze verzen wijzen, zoals we al eerder opgemerkt hebben, op de tijd waarin Nahum profeteerde. Maar ze geven ons tevens

verscheidene andere bijzonderheden. No-Amon, Thebe, de hoofdstad van Opper-Egypte, werd belegerd, ingenomen en geplunderd door Assurbanipal in het jaar 663 vóór Christus. Nahum kon dus op zijn vroegst tegen 660 v. Chr. melding maken van deze gebeurtenis. Het jaar van Assurbanipals dood is niet bekend, maar het kan niet voor 630 geweest zijn, misschien wel vrij lang na dat jaar. Daar Nahum profeteerde tijdens de regering van Manasse (698-643), kon de vermelding van de val van Thebe slechts tijdens het leven van Assurbanipal hebben plaats gehad.

Nineve hetzelfde lot beschoren

God kondigde dus aan Nineve, of aan zijn koning, hetzelfde lot aan, dat No-Amon getroffen had. De ligging van Thebe had veel overeenkomst met die van Nineve. Het lag ook "aan de stromen" - een woord dat voor Egypte altijd de wateren van de Nijl aanduidt -, zoals Nineve door de wateren van de Tigris omringd was. Thebe had ook "de zee" als voorwal, d.w.z. de brede bedding, de hoofdstroom van de Nijl (vgl. Jes. 19:5), zoals de Tigris het bolwerk voor Nineve was. Thebe werd in het zuiden door Ethiopië en in het noorden door Beneden Egypte en Memphis tegen invallen beschermd. Bovendien werd het door zijn bondgenoten Puth en de Libyers beveiligd. Wat was er van deze stad geworden? Haar lot, door Assurbanipal in een gedenkwaardige inscriptie bezongen⁶, was het juiste beeld van wat Nineve weldra overkomen zou. Ook zij zou, evenals Thebe, "gevankelijk in ballingschap" gaan (hst. 3:10; 2:7). De zuigelingen van No-Amon waren op alle hoeken der straten verpletterd. Zou het met Nineve anders gaan? Een menigte

⁶ "Ik nam", zegt hij, "de stad Thebe, en mijn handen onderwierpen haar aan de heerschappij van Assur en Ishtar (mijn goden), Ik maakte mij meester van haar zilver, haar goud en haar kostbare voorwerpen, van de schatten van het koninklijk paleis, van de klederen... " van de grote paarden, van de slaven, van de vrouwen en ik ben met een aanzienlijke buit in Nineve teruggekomen."

gedoden en stapels lijken! (hst. 3:3). Men kent de afschuwelijke gewoonten van deze volken, hoewel ze zich lieten voorstaan op hun zogenaamde hoge cultuur en beschaving (Ps. 137:9; Jes.13:16).

De hoogmoed ten val gebracht

"Ook gij zult dronken worden, gij zult beneveld zijn, ook gij zult een schuilplaats zoeken tegen de vijand. Al uw vestingen zijn vijgenbomen met vroegrijpe vruchten; worden zij geschud, dan vallen zij de eter in de mond. Zie, uw manschappen binnen u zijn vrouwen; voor uw vijanden hebben de poorten van uw land zich wijd geopend; het vuur heeft uw grendelbomen verteerd" (vs. 11-13). De Assyriër had gezegd: "Door de kracht van mijn hand heb ik het gedaan en door mijn wijsheid, want ik ben verstandig; daarom wis ik de grenzen der volken uit, plunder hun voorraden en stoot als een stier de inwoners neer. Ja, mijn hand greep naar het vermogen der volken als naar een vogelnest, en zoals men verlaten eieren opraapt, raapte ik de ganse aarde weg, en er was niet één die een vleugel verroerde, de snavel opendeed of piepte" (Jes. 10:13,14). Deze Assyriër kwam op zijn beurt *ten val*. Ongeveer tachtig jaar na Nineve werd Babel door hetzelfde lot getroffen. Er is in deze wereld een zekere vergelding. Beroem u op uw macht, gij volken, steek het hoofd hoog op, roep de hulp van uw god in tegen uw vijanden! Eigenlijk is de god die gij in uw verblinding aanroept, *naar uw gedachte* niet beter dan Assur en Ishtar. De ware God leidt u niet ter overwinning, ofschoon Hij u kan gebruiken om zijn plannen uit te voeren en Hij u zelfs "mijn helden" kan noemen. Maar de *ware* God let op al uw daden en zal ze vergelden. Wat gij eens aan Thebe hebt gedaan, zal Nineve aangedaan worden. De gruwelen, die gij bedreven hebt, zullen hun loon krijgen. Roep niet langer de naam van uw god aan; luister liever naar het onherroepelijk vonnis van de ware God, naar zijn "wee u", naar zijn laatste woord: "Het is beslist"!

Te allen tijde vergelding voor de goddeloze

"Voor uw vijanden hebben de poorten van uw land zich wijd geopend" (vs. 13). We zien hier dat de val van Nineve de verovering insloot van het hele rijk, waarvan zij het middelpunt was. Haar verdwijning was de val van Assyrië, waarmee bevestigd wordt wat we over de Assyriër van de eindtijd in de loop van deze beschouwing opgemerkt hebben. Evenmin als Babel zal Nineve weer opgebouwd worden. Maar deze machten zelf zullen, zoals we al meer dan eens gezegd hebben, onder andere vormen herrijzen. Echter met dit verschil, dat Babylon (het afvallige naamchristendom) voor altijd verdwijnen zal, terwijl het profetisch Assyrië slechts in zijn militaire macht zal vernietigd worden. Als natie zal Assyrië blijven bestaan onder de heerlijke regering van Christus, zoals geschreven staat in Jes. 19:25: "Gezegend zij mijn volk Egypte en het werk mijner handen, Assur, en mijn erfdeel Israël".

We merken ook nog op dat, in tegenstelling met de profetische toekomst, in de geschiedenis Assyrië na Egypte het eerst ten val kwam, en daarna Babel, het gouden hoofd van de heidense wereldrijken. In de eindtijd echter zal het herstelde Romeinse rijk, als de laatste opvolger van Babel en vertegenwoordigd door het beest, het eerst ten val komen. Daarna komt dan pas de vernietiging van de Assyriër. De profetische volgorde zal dus het omgekeerde van de historische zijn.

"Schip u water voor de belegering, versterk uw vestingwerken; ga in de klei, treed het leem, grijp de tichelvorm aan! Daar zal het vuur u verteren, het zwaard u verdelgen, u verteren gelijk de verslinder. Wees zo menigvuldig als verslinders, zo menigvuldig als sprinkhanen - gij hebt uw kooplieden talrijker gemaakt dan de sterren des hemels - verslinders ontplooiën de vleugels en vliegen weg. Uw aanzienlijken zijn als sprinkhanen, uw ambtenaren als een zwerm sprinkhanen, die zich zolang het koud is, op de muren legeren; als de zon opgaat, vliegen zij weg, en onbekend is hun plaats. Waar zijn zij? (vs. 14-17).

Nineve zou worden verdelgd door het vuur en het zwaard. Zo ging het na haar ook met Babel (Jer. 50:37; 51:30). De sprinkhanen, een in Joël en andere profeten veel voorkomend beeld van de Assyrische legerscharen zouden het middel zijn om de macht te vernietigen, die alle andere verdelgde. Een ander leger van sprinkhanen, n.l. dat van Babel, zou Assyrië op haar beurt verslinden.

De sprinkhaan heeft twee kenmerken: eerst *verslindt* hij en dan *vliegt hij weg*. De tijd zou komen dat de aanzienlijken van Assyrië, die gewend waren alles te verslinden, zich zouden verspreiden en dan wegvliegen. De aanvoerders van haar troepen zouden wegvliegen als een sprinkhanenzwerm, die in de koele morgenstond op de muren (of in de heggen) gelegerd zijn, zonder dat men ze kan terugvinden. Dit hele slottoneel voert ons opnieuw naar de profetische eindtijd.

"Uw herders sluimeren, koning van Assur, uw geweldigen liggen terneer; uw volk is verstrooid op de bergen, zonder dat iemand het verzamelt" (vs. 18). Roept dit niet de door Daniël voorzegde toekomstige nederlaag van de Assyriër in herinnering? "Dan komt hij aan zijn einde, zonder dat iemand hem helpt" (Dan. 11:45). En Ezechiël zei: "Op de bergen van Israël zult gij vallen, gij met al uw krijgsbenden en de volken die met u zijn" (hst. 39:4).

"Geen herstel is er voor uw breuk, ongeneeslijk is uw wonde. Allen die de mare over u horen, klappen over u in de handen, want over wie is uw boosheid niet voortdurend heengegaan?" (vs. 19). Dit vers voert onze gedachten naar Jeremia 10:17-22. Daar riep de profeet, die zo vaak de rol van het overblijfsel van Israël bekleedde, het uit: "Wee mij om mijn breuk! Pijnlijk is mijn wonde", wanneer "een groot geraas uit het Noorderland" (Babylonië) komt, "om de steden van Juda te maken tot een verwoesting". In Nahum 3:19 wordt een definitief oordeel geveld over de overweldiger, terwijl de smartelijke wonde van Israël zal worden genezen.

In dit hoofdstuk zien we dus bevestigd de eenvoudige, maar door de mensen van alle tijden zo gemakkelijk vergeten waarheid, dat er *een vergelding* is voor degenen die het volk van God hebben bedroefd. Israël was schuldig, en God achtte het nodig om zijn volk te straffen voor de begane zonden. Maar de vijanden van God en zijn volk zullen geoordeeld worden voor *de manier waarop* zij Israël hebben behandeld, ook al waren zij instrumenten in de hand van God.

"Het is namelijk recht bij God, aan hen, die u verdrukken, verdrukking te vergelden, en aan u, die verdrukt wordt, rust met ons, bij de openbaring van de Heer Jezus van de hemel, met de engelen zijner kracht" (2 Tess. 1:6, 7).

Oude Sporen 2008